

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДМИТРА МОТОРНОГО

НАКАЗ

25 грудня 2024 р.

м. Запоріжжя

№ 96 - ОД

**Про затвердження
Положення про самостійну робочу
здобувачів вищої освіти
Таврійського державного
агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного**

На підставі на підставі Закону про вищу освіту України, Положення про організацію освітнього процесу у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного та Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою навчання в ТДАТУ та з метою визначення основних засад організації самостійної (позааудиторної) роботи здобувачів вищої освіти ТДАТУ,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про самостійну робочу здобувачів вищої освіти Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного зі змінами (далі – Положення).
2. Положення ввести в дію з 01.01.2025 р.
3. Положення про самостійну робочу здобувачів вищої освіти Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (2023) вважати таким, що втратило чинність.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого проректора ЛОМЕЙКА О.П.

Ректор

Сергій КЮРЧЕВ

Проект вносить:
Перший проректор

 Олександр ЛОМЕЙКО

Погоджено:
Юрисконсульт

 Костянтин БОРИСОВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Запоріжжя – 2024

Положення про самостійну роботу здобувачів вищої освіти Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного / Ломейко О.П., Шарова Т.М., Іванова І.Є., Кувачов В.П., Галько С.В., Колокольчикова І.Є., Шокарев О.М. Землянська А.В. Запоріжжя: ТДАТУ, 2024. 12 с.

Положення розроблено на підставі Закону про вищу освіту України, Положення про організацію освітнього процесу у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного та Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою навчання в ТДАТУ.

Метою цього Положення є визначення основних засад організації самостійної (позааудиторної) роботи здобувачів вищої освіти ТДАТУ.

У Положенні викладено умови, порядок організації, навчально-методичне забезпечення, вимоги та контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного.

Авторський колектив:

ЛОМЕЙКО О.П. – перший проректор, к.т.н., доцент

ШАРОВА Т.М. – начальник ННЦ, д.філол.н., професор

ІВАНОВА І.Є. – декан факультету АТЕ, к.с.г.н., доцент

КУВАЧОВ В.П. – декан факультету МТ, д.т.н., професор

ГАЛЬКО С.В. – декан факультету ЕК, к.т.н., доцент

КОЛОКОЛЬЧИКОВА І.В. – декан факультету ЕБ, д.екон.н, професор

ШОКАРЕВ О.М. – керівник ННІ ЗУП, к.т.н., доцент

ЗЕМЛЯНСЬКА А.В. – провідний фахівець ННЦ, к.філол.н., доцент

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
Протокол засідання Науково-
методичної ради ТДАТУ
від 18 грудня 2024 року № 5

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
Вченої ради ТДАТУ
від 24 грудня 2024 року № 5

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Підготовка кваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до компетентної, відповідальної й ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні світових стандартів, потребує суттєвої модернізації вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного. Це неможливо без підвищення ролі самостійної (позааудиторної) роботи здобувачів вищої освіти (ВО), посилення значущості професорсько-викладацького складу, керівництва університету, факультетів (інституту) і кафедр у розвитку навичок самостійної роботи, стимулюванні професійного зростання здобувачів ВО, набуття ними фахових компетентностей, розвиток навичок *soft skills* та виховання творчої активності.

1.2. Метою цього Положення є визначення вимог та умов, необхідних для організації самостійної навчальної та наукової роботи здобувачів ВО з метою забезпечення високої якості (ефективності) освітнього процесу.

1.3. Це Положення спрямоване на вирішення таких завдань:

- створення умов для реалізації єдиного підходу викладачів університету до організації самостійної роботи здобувачів ВО;
- сприяння формуванню у здобувачів ВО навичок самостійної навчальної, науково-дослідної та практичної роботи;
- сприяння розвитку й поглибленню професійних наукових і практичних інтересів здобувачів ВО;
- сприяння формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців;
- розвиток *soft skills* та виховання творчої активності здобувачів ВО;
- створення умов для гармонійного творчого розвитку особистості здобувача ВО.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВО

2.1. Самостійна робота здобувачів ВО є невід'ємним складником освітнього процесу в закладі вищої освіти.

2.2. Метою самостійної роботи є підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців на світовому ринку праці через формування ключових вмінь та

фахових компетентностей.

2.3. Основними завданнями самостійної роботи є:

- засвоєння в повному обсязі освітньої програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на рівні світових стандартів;

- сприяння оволодінню сучасними технологіями навчання (комп'ютерними, мультимедійними, інтернет ресурсними тощо);

- створення умов для формування культури мисленнєвої праці, самостійності й ініціативності в пошуку та набутті знань, необхідних для гармонійного розвитку особистості здобувача вищої освіти.

2.4. Завдяки систематичній самостійній роботі здобувач ВО може:

- отримати якісні та ґрунтовні знання;

- набути практичних навичок організації самостійної роботи;

- раціонально планувати й використовувати час;

- опанувати методики самостійної роботи та виховати в собі прагнення до постійного поповнення й оновлення загальних та спеціальних (фахових) знань у практичній діяльності.

3. ФОРМИ ТА МЕТОДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВО

3.1. Самостійна робота здобувачів ВО університету може здійснюватися у таких формах:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних);

- самостійне опрацювання додаткового матеріалу за темою аудиторних занять, зокрема підготовка презентацій;

- самостійна робота здобувачів під керівництвом викладача відповідно до розкладу занять або графіку консультацій (під час оффлайн-навчання);

- самостійна робота здобувачів ВО на Освітньому порталі університету (www.op.tsatu.edu.ua);

- самостійне опрацювання матеріалу відповідно до РП дисципліни за літературними джерелами, що презентовані у науковій бібліотеці ТДАТУ;

- науково-дослідна робота здобувачів ВО (виконання наукової роботи або робота в наукових гуртках за спрямуванням дисципліни, написання статей, тез доповідей, підготовка патентів на винаходи тощо);

- виконання курсових проєктів (робіт), передбачених навчальним планом;

- написання звітів з навчальної або виробничої практики, передбаченої навчальним планом;

- підготовка до державної атестації здобувачів ВО, зокрема підготовка до комплексного державного кваліфікаційного екзамену або виконання кваліфікаційних робіт;

- проходження на відкритих онлайн-платформах (Prometheus, Coursera, EdX, EdEra, ВУМ та ін.) безкоштовних масових відкритих онлайн-курсів, запропонованих викладачем і прописаних в робочій програмі дисципліни як різновид неформальної освіти. Цей вид роботи може замінити частину тем для самостійного опрацювання до одного із ПМК. У цьому випадку оформлення в робочій програмі дисципліни та визнання його результатів регулюються Положенням про робочу програму навчальної дисципліни.

3.2. Інші форми самостійної (позааудиторної) роботи (індивідуальні завдання, реферати тощо) здобувачів ВО університету, не передбачені навчальним планом або не пов'язані з темами, які не розглядалися на аудиторних заняттях, не можуть бути включені до робочої програми навчальної дисципліни.

3.3. До методів самостійної роботи, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, відносять: проблемно-пошукові; проєктного навчання; колективної розумової діяльності; застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні; посилення практичної та професійної спрямованості освітнього процесу тощо.

3.1.1. **Проблемно-пошукові методи** спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності здобувачів ВО. Їх застосування спонукає до проведення самостійних досліджень, підвищує мотивацію подальшої роботи, сприяє розвитку творчої самостійної діяльності:

- робота з інформаційними джерелами: опрацювання першоджерел (навчальних книг, періодичної та наукової літератури, довідників,

відеоматеріалів тощо) під час підготовки до занять та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни або Освітнього порталу;

- вивчення нормативно-законодавчої та правової бази;
 - опрацювання інтернет-ресурсів за певною проблематикою навчальної дисципліни;
 - опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
 - самостійне виконання практичних завдань (роботи аналітичного спрямування);
 - виконання і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, відпрацювання тренінгів;
- самостійне опрацювання тестів відповідно до теми практичного заняття;
- самостійне розв'язання типових задач, ситуаційних вправ; підготовка до поточного та підсумкового контролів;
- переклад іноземних фахових текстів тощо.

3.1.2. Методи колективної розумової діяльності спрямовані на вирішення певних завдань підвищеної складності, що сприяє виявленню та розвитку творчого мислення, здібностей здобувачів ВО, підвищення рівня їх самостійності та інтелектуального розвитку, формуванню навичок колективної роботи, поліпшенню комунікативних навичок, емоційного стану здобувачів ВО. До таких методів відносяться: формування колективних проєктів; групові ситуативні завдання; ділові ігри; тренінги; брейн-ринги тощо.

3.1.3. Методи проєктного навчання спрямованні на досягнення прогнозованих результатів самостійної роботи на основі вже здобутого досвіду. Їх використання передбачає чітке визначення наданих викладачем дидактичних завдань, які здобувачі ВО вирішують у навчальній діяльності за різними типами робіт:

- підготовка критичного есе, дайджесту на статті зарубіжних і вітчизняних авторів за визначеною тематикою;
- підготовка з обраної теми доповіді, презентації, портфоліо;
- написання курсового проєкту (роботи);
- проведення власних досліджень при підготовці до олімпіад та

конференцій, конкурсів наукових робіт (проектів);

- участь в круглих столах та форумах; підготовка доповідей на наукові семінари, засідання наукових гуртків, клубів за інтересами;

- підготовка бланків для виконання лабораторних робіт, а також їх оформлення і підготовка до захисту;

- аналіз конкретної виробничої, технологічної, проблемної ситуації та підготовка відповідних аналітичних матеріалів.

У основу розробки індивідуальних завдань викладачем має бути покладений особистісно орієнтований підхід, що ґрунтується на засадах партнерської взаємодії між викладачами та здобувачами ВО.

3.1.4. Методи застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні уможливають диференціацію, поглиблення індивідуалізації навчання, розширення можливостей контролю та самоконтролю, використання творчих завдань. Серед сучасних технологій навчання – модульне динамічне об'єктно-орієнтоване середовище для навчання Moodle, що створюється викладачами на допомогу здобувачу ВО і базується на використанні сучасних інформаційних технологій і комп'ютерних засобів навчання.

Комп'ютерні технології виступають як зручний та потужний засіб отримання певного результату, а також сприяють унаочненню запропонованого викладачем навчального матеріалу; поєднанню різних способів сприйняття інформації; підвищенню мотивації студентів до самостійної роботи за рахунок її наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності.

4. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ Й ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Матеріально-технічне й інформаційно-технічне забезпечення самостійної роботи здобувачів включає:

- наукову бібліотеку з читальним залом і комп'ютерним класом, укомплектовану відповідно до чинних норм, а також електронним репозитарієм наукової, довідкової та навчальної літератури, доступним для користування онлайн;

- комп'ютерні класи з можливістю роботи в інтернеті;
- місця проходження практики (бази практики) відповідно до укладених договорів;
- навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів ВО на Освітньому порталі університету та інші додаткові матеріали;
- онлайн-платформи з безкоштовним доступом до масових відкритих онлайн-курсів (Prometheus, Coursera, EdX, EdEra, ВУМ та ін.) для отримання додаткових знань, формування soft skills та професійних умінь і навичок;
- базові підрозділи університету (кафедри, науково-дослідні інститути та лабораторії, науково-дослідні центри тощо) мають право залучати здобувачів до участі в науково-дослідній діяльності відповідно до Положень про ці підрозділи.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

5.1 Для організації самостійної роботи кафедра повинна забезпечити доступ здобувачів ВО до відповідних інтернет-ресурсів: конспектів лекцій, навчально-методичних посібників з кожної дисципліни, практики, а також для самостійного виконання курсового проєкту (роботи), дипломної (магістерської) роботи (проєкту), передбачених навчальним планом та навчальним навантаженням кафедри.

5.2 Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів із дисципліни розробляється кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни та відповідно до визначених форм самостійної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

5.3 Навчально-методичні та навчальні матеріали й видання повинні містити рекомендації із самостійного вивчення або повторення навчального матеріалу, вказівки щодо терміну, обсягу, якості засвоєння матеріалу із зазначенням необхідної літератури, а також питання для самоконтролю, тестові завдання, контрольні завдання.

5.4 Для підвищення ефективності підготовки здобувачів ВО до самостійної професійної діяльності кафедра може розробити збірники ситуаційних (професійних) завдань (case study).

6. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Організацію самостійної роботи здійснює кафедра, а також самі здобувачі ВО.

6.2. Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів ВО, регламентується навчальним планом (робочим навчальним планом) і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Співвідношення обсягів самостійної роботи та аудиторних занять визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення й дидактичної мети в реалізації освітньої програми, а також обсягів занять у освітньому процесі.

Самостійна робота здобувачів ВО розподіляється в робочій програмі навчальної дисципліни впродовж навчального семестру на два змістові модулі (ЗМ1 та ЗМ2), а не є окремим модулем.

6.3. Самостійна робота здобувачів ВО може бути організована під керівництвом викладача (відповідно до затвердженого розкладу занять або графіку консультацій при оффлайн-навчанні) в групі або підгрупі, а також індивідуально.

6.4. Організація самостійної роботи включає розробку навчально-методичного забезпечення та необхідної документації, що регламентує самостійну діяльність здобувачів ВО.

6.5. Науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання навчальної дисципліни, організовуючи самостійну роботу здобувачів ВО, зобов'язані особливу увагу звертати на формування в них раціональних умінь і навичок розумової праці (вміння працювати з літературою: виділяти головне й другорядне, складати план і запитання до прочитаного, вміти готувати й обґрунтовувати відповіді на поставлені запитання), тобто пропонувати такі

завдання, які сприятимуть найповнішому виявленню у них знань і вмінь із цієї дисципліни (проблеми) й, окрім цього, потребуватимуть зосередженості, наполегливості та розумового напруження.

6.6. Під час складання плану самостійної роботи, визначення її змісту й обсягу, кафедра повинна враховувати її збалансованість з іншими видами навчальної роботи (та іншими навчальними дисциплінами), щоб не перевищувати загальне тижневе навантаження здобувача, задавати домашні завдання з урахуванням обґрунтованих норм часу та інших видів роботи, відповідно до бюджету часу, відведеного на самостійну роботу з цієї дисципліни.

6.7. Кафедра має право проводити студентські навчальні, наукові й науково-практичні заходи (олімпіади, конференції, семінари тощо).

7. ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

7.1. Самостійна навчальна й науково-дослідна робота може виконуватись здобувачами ВО під керівництвом викладача, що здійснює аудиторну роботу в цій навчальній групі.

7.2. Самостійна робота здобувачів ВО повинна мати такі ознаки:

- бути виконаною особисто здобувачем ВО;
- демонструвати достатню компетентність автора в розкритті питань, що вивчаються;
- мати навчальну, наукову або практичну спрямованість і значущість (під час виконання науково-дослідної роботи);

7.3. Самостійна робота здобувачів ВО не передбачає обов'язкове написання звіту, реферату, конспекту тощо.

7.4. Самостійна робота повинна бути невід'ємною частиною матеріалу, що вивчається на аудиторних заняттях, а не окремим модулем.

8. ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

8.1. Завданням оцінювання самостійної роботи здобувачів ВО є перевірка виконання завдань викладачем.

8.2. Оцінювання знань здобувачів ВО із самостійно вивченого матеріалу відбувається прилюдно при проведенні аудиторних занять або консультації, затвердженої графіком (за умови оффлайн-навчання);

8.3. Результати поточної самостійної роботи здобувачів оцінюються викладачем групи (підгрупи), а підсумкового контролю – провідним викладачем.

8.4. Рівень знань та вмінь за результатами самостійної роботи здобувачів ВО оцінюється впродовж семестру за двома змістовими модулями в загальному обсязі:

- для екзаменаційних дисциплін за усіма ступенями вищої освіти – 20 балів (по 10 балів на кожен змістовий модуль);

- для залікових дисциплін: ступінь вищої освіти «бакалавр» – 20 балів (по 10 балів на кожен змістовий модуль), ступінь вищої освіти «магістр» – 40 балів (по 20 балів на кожен змістовий модуль).

8.5. Оцінювання знань здобувачів ВО із самостійно вивченого матеріалу проводиться в два етапи: поточний та підсумковий.

8.6. Розподіл балів із самостійної роботи у змістовому модулі визначає провідний викладач у робочій програмі навчальної дисципліни залежно від обраних форм самостійної роботи.

8.7. Провідний викладач на початку семестру зобов'язаний довести до відома здобувачів структуру залікових кредитів та критерії оцінювання знань.

8.8. Поточний контроль самостійно опрацьованого матеріалу може проводитись за такими формами:

- контроль на основі виконання лабораторних, практичних робіт;
- контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання, презентації, рішення задач, вирішення ситуативних завдань тощо (на практичних або семінарських заняттях);

- тестування під час аудиторних занять або на Освітньому порталі;
- оцінювання письмової науково-дослідної роботи за напрямом дисципліни, участі в предметних олімпіадах, конкурсах, конференціях, публікації статей, тез доповідей тощо;

8.9. Підсумковий контроль знань здобувачів ВО за результатами самостійно опрацьованого матеріалу повинен проводитися під час написання підсумкового модульного контролю (ПМК1 та ПМК2) та екзамену одночасно з визначенням рівня знань, отриманих на аудиторних заняттях.

8.10. Додаткове оцінювання знань здобувачів ВО за результатами самостійної роботи після завершення змістового модуля не допускається.

8.11. У разі, коли здобувач ВО проходить запропонований викладачем і прописаний у робочій програмі та на сторінці електронного навчального курсу на Освітньому порталі, в рубриці «Методичні рекомендації до самостійної роботи», онлайн-курс замість окремих тем для самостійного вивчення, йому зараховуються визначені програмою бали за наявності сертифіката про успішне завершення відповідного онлайн-курсу.